

Annehetie: 'Er is nooit iets tussen ons gebeurd terwijl we aan het werk waren, dat hoort gewoon niet.'

Liefde op de werkvloer

Werklust, waar ligt de grens?

Romantisch hoor, ziekenhuisseries als *ER* en *Greys Anatomy*. Maar in werkelijkheid brengt verliefdheid op een collega of patiënt toch behoorlijk wat rompslomp met zich mee. Speciaal voor Valentijnsdag: verplegen met vlinders in je buik.

tekst: Nienke Berends
fotografie: Pieter Wagenaar

Verliefd op een patiënt, wat nu?

Een relatie met iemand op de werkplek is één ding, maar wat als je tot over je oren verliefd raakt op een patiënt? Dat maakt de situatie heel wat ingewikkelder! Mathilde Bos is verpleegkundige en deskundige op het gebied van seksuele intimidatie. 'Nu heeft een onschuldige verliefdheid in eerste instantie natuurlijk niks te maken met seksuele intimidatie. Tenminste, zolang je je verliefde gevoelens niet deelt met de bewuste patiënt', benadrukt Mathilde. 'Al brand je van verlangen en is de liefde wederzijds, een relatie met een patiënt betekent vaak het einde van jouw carrière als verpleegkundige.' Zowel de beroepscode als het tuchtrecht zijn hier heel duidelijk over. Mathilde: 'Het aangaan van een relatie met een patiënt kan reden zijn voor ontslag op staande voet of om geschrapt te worden uit het BIG-register. Als verpleegkundige mag je geen misbruik maken van de behoefte aan affectie van een ziek persoon. Dit heeft te maken met de afhankelijkheidsrelatie die je op dat moment met een patiënt hebt. Het is aan jou om die grenzen te bewaken. Maar, en dat vindt ook Mathilde: 'Verliefd worden kan altijd. Gevoelens heb je nu eenmaal, daar kun je niets aan doen. Je wilde vast ook wel eens een vervelende patiënt een klap geven, maar dat heb je toch ook niet gedaan? Zo is het ook met verliefde gevoelens: je doet er niets mee.' Maar hoe zit dat dan met die afhankelijkheidsrelatie? 'Draai de rollen in je fantasie eens om', zegt Mathilde. Jij bent de patiënt, en jouw verpleegkundige heeft een

oogje op je. Hij helpt je met wassen en bij moeilijke momenten. Krijg je het niet benauwd bij dat idee? Misschien is het niet altijd mogelijk, maar afstand houden is ontzettend belangrijk. Eigenlijk is de situatie vergelijkbaar met als een familielid of vriend op jouw afdeling wordt opgenomen. Waarschijnlijk krijg jij dan elders in de zorg een plaats.' Hoe dan ook, je bent niet verplicht dergelijke gevoelens aan je leidinggevende te melden. 'Nee', zegt Mathilde, 'pas als je denkt dat je functioneren eronder lijdt, zou je je leidinggevende kunnen inlichten. Maar dan hooguit om zijn medewerking te vragen voor een overplaatsing naar een andere afdeling, andere werktijden of om niet meer bij die patiënt ingedeeld te worden. Het is niet zo dat je een soort van meldingsplicht hebt, zodra je verliefde gevoelens bij een patiënt krijgt.' Mag je dan wel iets proberen wanneer de patiënt met ontslag gaat? 'In principe verandert de situatie dan, omdat de afhankelijkheidsrelatie

en daarmee ook de ongelijkwaardigheid stopt. Dan is er niets meer op tegen om elkaar privé te ontmoeten.' Toch moet je als verpleegkundige altijd alle keuze bij de patiënt laten. Je mag bijvoorbeeld geen gegevens uit het dossier gebruiken om de patiënt privé te benaderen. Maar wat nou als de liefde wederzijds is en jij het idee hebt dat je de liefde van je leven laat lopen? 'Geef eventueel je telefoonnummer mee

'Je wilde vast wel eens een patiënt een klap geven, maar dat heb je toch ook niet gedaan?'

en laat de ex-patiënt vrij in wat hij daarmee doet.' Of roep gewoon, zoals anno 2011 doodgewoon is, 'Ik zit op Facebook!' Als hij je echt leuk genoeg vindt, zoekt hij je wel op. Belangrijk is dat je de (ex-)patiënt vrijlaat in zijn keuze.'

Tips voor werkgeliefden⁴

- Als de relatie serieus blijkt, breng dan je leidinggevende op de hoogte.
- Bespreek de mogelijke consequenties van de relatie met elkaar: Wie vertrekt als het mis gaat?
- Blijf discreet. Ga nooit openlijk intiem doen op de werkvloer met je werkgeliefde.
- Voorkom roddels. Breng directe collega's op de hoogte van de relatie.
- Ga geen vertrouwelijkheden van andere collega's met elkaar bespreken.
- Probeer je niet te veel af te zonderen met elkaar. Blijf betrokken bij de groep.
- Is het slechts een spannend spelletje, zet er dan zo snel mogelijk een punt achter.

'Zo, die nieuwe is een lekker ding!'

Volgens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens heeft iedereen recht op respect voor zijn privéleven.¹ Dus als je een relatie hebt

**'Als ik hem aan het werk zie,
ben ik trots dat hij bij me hoort'**

met een collega, kun je juridisch gezien niet zomaar ontslagen worden enkel en alleen om die reden. Maar dit niet wil zeggen dat aan een relatie op het werk geen risico's verbonden zijn!

Meer dan twee derde van de vrijgezellen heeft wel eens een *meer dan* collegiaal of vriendschappelijk contact met een collega gehad, bleek onlangs uit een onderzoek van Singlessite, een datingbureau in Nederland en Vlaanderen.² En na wat rondvragen in de praktijk blijkt dat ook in de verpleegkunde heel wat stellen rondlopen die elkaar aan het bed hebben gevonden. *Nursing* wijdde er in het verleden zelfs een complete rubriek aan: De Linnenkamer. Liefdeskoppel Sander van der Stoep en Annehettie Rijnveld zijn zo'n stel. Ze werken samen als verpleegkundigen op de afdeling nefrologie

in het Albert Schweitzer ziekenhuis (ASz) in Dordrecht. Zo'n half jaar geleden kregen ze verkering toen Sander nieuw op de afdeling kwam werken. Inmiddels staat hun huwelijk gepland voor dit voorjaar. Beiden hebben zich nooit laten tegenhouden omdat ze naast geliefden ook collega's zijn. Sander: 'Je bent je bewust dat je collega's bent en dat onze relatie een beetje raar kan zijn voor de anderen, maar de liefde gaat boven alles.' De eerste zoen was 'netjes' buiten het ziekenhuis tijdens een wandeling, vertelt Annehettie lachend. 'Er is tussen ons nooit iets gebeurd terwijl we aan het werk waren, dat hoort gewoon niet.' Toen ze officieel voor elkaar kozen, besloten ze hun aankondiging in het Lief & Leed-boekje van de afdeling te schrijven. Ook bespraken ze hun liefde met de leidinggevende. Sander: 'Vooralsnog heeft niemand problemen met onze relatie, volgens mij vinden ze het vooral erg leuk.' Bovendien heeft liefde op de werkvloer voordelen, Annehettie wordt zelfs 'extra verliefd' als ze Sander aan het werk ziet. 'Dan ben ik trots dat hij bij me hoort. Ook is het gezellig om samen te werken. Als we samen nachtdienst hebben – wat vaak zo wordt gepland – vliegen de uurtjes om.'

Werkromances zijn logisch

Dat de liefde tijdens het werk ontstaat, vindt de Gentse psycholoog Stefaan Lievens niet vreemd. Een paar jaar geleden onderzocht hij zo'n tachtig werkromances.³ Hij legde in *Intermediair*⁴ uit hoe die relaties vaak ontstaan. 'Collega's werken heel intensief samen en ze maken langere werkweken', vertelt hij. 'Bij succes val je elkaar in de armen en bij verlies deel je de smart. Het grootste deel van het wakker zijn, beleef je met collega's. Daarbij kan een werkromance ook helpen de hoge werkdruk te verlichten.' Dit beaamt zijn Nederlandse collega Willeke Bezemer die regelmatig symposia geeft aan instellingen en bedrijven over gewenste (!) intimiteiten op het werk. 'De positieve energie die afkomt van liefde en vriendschap op het werk, is onbetaalbaar', aldus Bezemer in hetzelfde artikel.⁴ 'Maar met de intrede van emoties op de vloer komen ook de risico's. Roddelen bijvoorbeeld, er hangt een spanning, collega's weten niet hoe ze met de nieuwe situatie om moeten gaan of zijn jaloers, of het stel vormt een front en laat niemand meer toe. Ellende genoeg.' De liefde wordt

Sander: 'Je bent je bewust dat je collega's bent en dat onze relatie een beetje raar kan zijn voor de anderen, maar de liefde gaat boven alles.'

helemaal problematisch wanneer sprake is van een verschil in hiërarchie. Dan kan zelfs een onwerkbaar situatie ontstaan. 'De hogergeplaatste moet corrigeren, aansturen en functioneringsgesprekken houden. Dat kan niet als je met iemand naar bed gaat.' Ook Lievens keurt dit soort verhoudingen af. 'Als er iemand moet vertrekken door een uit de hand gelopen liefde, moet dit de hogergeplaatste zijn', stelt hij. Ans Detert Oude Weme is hoofd zorgteam op de ic in de Zwolse Isala klinieken. Op haar afdeling werken zo'n honderd mensen, waarvan één broer & zus, een vrouw & vrouw en een man & vrouw een relatie hebben. 'Dat was al zo toen ik hier twee jaar geleden kwam werken en eerlijk gezegd merk ik er nooit wat van. Ik behandel ze dan ook als individuen en appelleer nooit aan de relatie die ze onderling hebben, ook niet als dat voor mij handiger is.' Ondanks dat ze geen negatieve ervaringen heeft met getortel op haar werkvloer, staat ze niet te juichen als twee van haar medewerkers nu een relatie zouden beginnen. 'Ik heb het liever niet. Maar ik help ze met alle liefde van de wereld een passende oplossing te vinden, bijvoorbeeld door een van de twee over te plaatsen naar onze andere locatie. Ook al zit de liefde het werk niet in de weg, ik voorkom liever alle drempels die een professionele samenwerkingsrelaties in de weg staan. Dan tref ik liever van tevoren maatregelen.'

Enthousiaste reacties

Bezemer denkt dat de meeste werkstellen uiteindelijk vrijwillig kiezen voor een andere situatie. Bijvoorbeeld dat een van de geliefden ergens anders gaat werken. 'Er zijn maar weinig mensen die het leuk vinden de hele dag met hun partner op te trekken. Daarbij is het niet altijd prettig als iedereen met zijn neus bovenop je relatie staat.' Dat herkent ook Annehettie, die wel eens het idee heeft dat collega's erg op haar en Sander letten. 'Maar over het algemeen gaat het prima, de collega's vinden onze liefdesverhouding alleen maar leuk.' En de patiënten? Ze lacht. 'Sommige collega's zijn zo enthousiast over onze relatie, dat ze hierover aan patiënten vertellen. Maar daar ben ik geen voorstander van. Die hebben niets met onze relatie te maken.'

15 redenen om een verpleegkundige te daten

Gevonden op een Amerikaanse site voor verpleegkundigen: 15 reasons to date a nurse.

1 Altijd een deskundig oog in de buurt

'Lieverd, kun je eens kijken of dit normaal is?' Je hypochondrische partner hoeft zichzelf nooit meer te onderzoeken op nare kwaaltjes of ziekten met de symptomenchecker van een obscure medische website. Met een verpleegkundige is immers altijd een deskundige in de buurt!

2 Verpleegkundigen hebben stalen zenuwen.

Iedereen heeft er wel eens mee te maken: die kleine ongelukjes van alledag, van je kind dat zichzelf in z'n vinger knipt tot een sprintje naar de badkamer na te veel wijntjes. Met een verpleegkundige in de buurt blijft de rust bewaard: zij heeft immers wel engere dingen gezien.

De andere 13 redenen vind je (vertaald) op www.nursing.nl/liefde

Liefdesrichtlijnen

In Amerika moeten werkgeliefden een contract ondertekenen dat zij vrijwillig de relatie aan zijn gegaan, zodat ze later niet met claims komen. In Nederland en België zijn nauwelijks bedrijven met dergelijke gedragscodes. Alleen de Limburgse omroep L1 raakte een tijdje geleden in opspraak, omdat ze bekendmaakte dat werkrelaties 'wat de directie betreft' voortaan niet meer gewenst zijn.⁵ 'Als er een probleem ontstaat dat storend is voor de bedrijfsvoering, doordat medewerkers van verschillende afdelingen een relatie met elkaar hebben, zal L1 ingrijpen en een keuze maken wie van deze twee medewerkers de omroep moet verlaten', luidt de richtlijn. De meeste bedrijven blijken liefde een privézaak te vinden, zoals ook het ASz waar Annehettie en Sander werken. Een woordvoerder van de afdeling personeelszaken: 'Als twee collega's hier in het ziekenhuis een relatie krijgen, bekijken we dat per situatie. Als niemand problemen ondervindt, dan kan dat gewoon.' Een woordvoerder van het Universitair Ziekenhuis (UZ) Leuven sluit zich daarbij aan. 'Voor zover ik weet zijn hiervoor geen speciale maatregelen opgesteld. Maar het komt hier zeker en vast voor, het is zo'n groot ziekenhuis!' De bedrijfsjurist van revalidatiecentrum Het Roessingh in Enschede is erg duidelijk over werkrelaties: 'Dergelijke dingen zijn niet in detail te regelen. Bij ons geldt slechts één regel: een relatie mag, maar absoluut onmerkbaar.'

Kans op vonk

Bijna de helft van de verliefde collega's zegt dat hun romance ontstaan is door veel en vaak met elkaar samen te werken. Tijdens werktijd dus. De vonk slaat minder snel over tijdens een nieuwjaarsborrel of bedrijfsuitje. Het 'veiligste' is om met die leuke collega naar een congres te gaan: slechts één procent van de ondervraagden op Singlessite gaf aan dat de relatie zo is begonnen.²

Noten

1. 'Handvest van de grondrechten van de Europese Unie' > www.minbuza.nl > producten en diensten > overige diensten > verdragen > Geconsolideerde Verdragen van de Europese Unie.
2. www.singlessite.nl/www.singlessite.be > onderzoeken > onderzoek archief > selecteer maand 'maart' en jaar '2010' > 'Werkvloer blijft broeinest voor relaties'.
3. Lievens S. *Passie op het werk. Over gewenste seksuele intimiteit.* Leuven, Uitgeverij Van Halewyck, 2001. www.vanhalewyck.be.
4. www.intermediair.nl > zoek rechtsboven op 'werklust' > 'Werklust; hoe ver kun je gaan?'.
5. www.villamedia.nl > zoek op 'liefde werkvloer' > 'L1 verbiedt liefde op werkvloer'.